

Ravno tako govorijo starejši pisatelji: Peutinger Tab. geogr., Cluver od mesta „Cetium“ na bregu Donave ležečega.¹⁾ Schönleben in Laci pravita, da je Cetim tudi v Italijo in primorje prišel, ktero so tisti čas za Karniolo imeli.²⁾

Toliko o Cetimu. Sedaj pa še nekaj o Dodanimu po besedah Orteli-a, ki pravi: „V Ilirii pri reki Naro je mesto Doda imenovano.“³⁾ In kar nas po tem bliže k našemu cilju in koncu pelja, so besede P. Fuhrman-a, ki pravi: „Gomer, Javan, Japetovi sinovi in njih nasledniki so se prvi naselili na bregih Donave.“⁴⁾

Dodanimov potomec je nam pa iz Kornelija a Lapide znan Sellus ali Molossus, kterež zarodci so Eber, Ister, Ilir in Akteji itd.⁵⁾

Da si lože zapametimo gor omenjene temeljitelje različnih narodov, ki so Japetovi potomci, pridenem tukaj njihov rodopis:

Ilir je imel 6 sinov in 3 hčere, kakor Orteli piše⁶⁾ Da sta Pannon in Skordisk (Pannonius et Scordiscus) tudi Ilirca bila, je obče znano, pa le njunega rodopisa ni moč zaslediti. Skordisk si je najpoprej „Heber“ (sedaj Marica) prisvojil. Od ondodt pregnan si pridobi deželo med Savo, Dravo in Muro, kakor pravi Brietus, Bonfinius, Schönleben in tudi Plini.⁷⁾ Ilircem so se kmali pridružili Kolhi, paphlagonski Heneti in Celto-Galci.⁸⁾ Kako nek bi bilo mogoče dokazati, kadaj so se Slovani med Ilirce zmešali?

Ilirci, o katerih sem zgorej govoril, niso bili Slovani, ki so se po Prokopiju še le za časa cesarja Justina k Belizarjevemu kardelu pridružili.⁹⁾

V Ptolomejevem zemljopisu in pri drugih pisateljih se nahajajo imena mest, rek in ljudstev, kakor, na priliko, mesta: Segesta, Delminium, Pronona, Terponum, Metulium, Skordona, Jadera itd., reka Naro in ljudstva: Skordisci, Tribulli, Liburni in Dardani, ktere se ne dajo po etimologiji slovanskemu jeziku prištevati in so zelo različne od sedanjih, namreč: Jaice, Zagreb, Beligrad, Novigrad, Kremen Otok, Jablanec, Gurka, Lipa, Reka in Dobra itd.

Prokop in Blond nam tudi čas povesta, kadaj so Slovani Ilirijo pridobili. Prokop piše: „Magnaе NUPER Slavinorum hominum manus Istrum fluvium trajicientes & ejus regionis loca depopulati. — Per id tempus Slavinorum exercitus — Illyrios omnes usque ad Epidamnum affecere malis ingentibus — — — in servitute abigendo;“¹⁰⁾ Blondus pa: „Eam gentem, quam ultra Danubium sedes habere diximus tunc primum oram Adriatici sinus dextri litoris occupasse et ita habitationem in ea continuisse, ut quidquid prius Istria et Dalmatia dicebatur, ad tempora usque nostra diceatur Slavonia.“¹¹⁾

Henrik Rešek.

¹⁾ Peutinger tab. geogr., Cluveri Vindel. et Noric. pag. 20.
²⁾ Schönleben annal. Carniol. cap. 6. §. 1. Lazius de Migr. Gent. lib. 2.
³⁾ Ortellius geogr. tab. 112.
⁴⁾ P. Fuhrmann vet. et. nov. Austr. Pars 4. lib. 1. cap. 1.
⁵⁾ Cornelius a Lapide in Gen. cap. 10.
⁶⁾ Ortellius geogr. tab. 112.
⁷⁾ Bonfinius Dec. 1. lib. 1., Schönleben Appar. Carn. cap. 5 §. 7. etc., Plinius lib. 3. cap. 25.
⁸⁾ Plinius lib. 3. cap. 21.
⁹⁾ Procopius de bell. Goth. lib. 1.
¹⁰⁾ Procopius de bell. Goth. lib. 5.
¹¹⁾ Blondus inclin. Imp. lib. 8.

Drobtinice za kratek čas.

* V mertvaških bukvah fare Sv. Tomaža na Angleškem se najde tako-le zapisano: „V letu 1733 13. dan majnika je umrl Samuel Balduin, osabenjek te okolice, toda tukaj ni pokopan, ampak spolniti so mogli njegovo poslednjo voljo. Sporočil je pa tako-le: „Po moji smerti me ne smete zakopati, ampak zašiti me morate v žakelj, težak kamen pridjati, me nesti verh visoke skale pri morji in me vreči v morje globoko.“ Povedal je Samuel: zakaj je hotel v morje veržen biti. Zato, ker se je vedno prepiral s svojo ženo, z njo živel le v razperti in sovražtvu. „Rekla mi je žena večkrat, da mi ne bo dala pokoja ne v življenji pa tudi po smerti ne — zato se ji hočem skriti v globočino morja.“

Prečudna oporoka!

* V Bajonu, mestu na Francozkem, je bila mlada gospá zlo bogata, pa vedno boleha. Bolezen čedalje huja prihaja; vidi, da umreti bo mogla. Ne bojim se že tako zlo umreti, ker vidim, da drugač ne more biti; samo to me skrbí in se bojim, da bi me žive ne zakopali. Prosim vas, je rekla svojim obiskovavcom, ne zakopajte me pred, da boste prav prepričani, da sem gotovo mrtva. V ta namen je v svojo oporoko dala tako-le zapisati: „Tisti človek, kateri me bo po moji smerti 24 ur neprenehoma po podplatih šegetal, dobi 600 frankov.“ Njena dekla je to natanko spolnila in v 24 urah 600 frankov zaslužila.

* Neka žlahna zlo občutljiva gospá je v tovaršii več imenitnih gospodov zabavljala čez tobakarje ter rekla: „Tobakar je pač gerda reč, ker smerdí kakor kozel, tako, da v njegovi tovaršii ni biti. Pa kaj še to: Tobakar je sam svoj ubijavec. Kdor tobak zlo kadí, nikoli dolgo ne živi. Smodke (cigare) posebno so škodljive; kdor bo cigare dosti žgal, ne bo dolgo oral.“ — Neki gospodiček s smodko v ustih ji reče: „Žlahna gospá, ne zamerite, če vam rečem, da to ni res: Jez imam strica, kateri celi dan cigare kadí, pa je že 70 let star.“ Gospá odgovori: „Ako bi cigar ne kadil, bi bil gotovo že 80 let star.“

* Neki mazač pride h bogatemu gospodu, kteremu je putika (protin) grozne bolečine prizadevala, in mu tako govori: Gospod žlahni! jez si upam vas popolnoma ozdraviti, če se meni izročite. Bolnik mu prijazno reče: Preden se več pomeniva, mi povejte, od kod ste domá? — Zdravnik reče: Tri ure od tod. Ali ste se pripeljali nalaš k meni, ali ste šli po družih opravkih? Zdravnik pravi: Nalaš sem k vam prišel in pa peš. Bolnik mu smehljaje reče: Kaj? prijatelj, peš ste prišli, peš pa spet pojdite, — o! tak mene ne boste zdravili. Ko bi vi res znali putiko ozdraviti, bi vam pač ne bilo treba peš hoditi; ne le s štirimi, ampak s šestimi konji bi se lahko vozili, toliko bi zaslužili!

* Trije študentje so stavo naredili, kateri iz med njih bo prvo noč najbolj bogat, to je, komu se bo sanjalo od največjega bogastva. Drugi dan opoldne pridejo vkup in se vprašujejo, kaj se je kteremu sanjalo? Pervi pravi: Meni se je sanjalo, da sem vidil velik travnik debelih šivank; mož je stal pri njih in mi rekel: Lej te šivanke, vse boš porabil, ko si boš žaklje polne denarja šival. — Drugi je rekel: Meni se je pa sanjalo, da sem stal pri morji, in vse morje je postalo zlo črna tinta; mož mi je pripeljal 25 centov gosjih peres in mi rekel: Vse te peresa boš porabil in vse morje za tinto obernul, preden boš popisal število goldinarjev, ktere boš dobil. — Tretji je rekel: Meni se je pa sanjalo, da sta vidva umerla in meni vse svoje premoženje zapustila.

* Šimen in Marjeta sta bila revna kajžarja. Ker sta bila pa pridna, bi bila lahko živela, ko bi Šimen ne bil preveč žejin in je zato le rad z dobrim vincom žejo gasil. Enega večera — bilo je ravno nedeljo večer — pride Šimen s svojimi prijatli v kerčmo, kjer so bili dobre volje. Pri dobri volji pa čas hitro zgine. Zamudil se je Šimen v kerčmi še čez polnoči. Marjeta ga domá čaka do 10., do 11., do 12.

ure, Šimna pa le ni bilo. Potem pravi sama pri sebi: Bodi dedec, kjer hočeš, jez grem v posteljo; nič več te ne čakam. — Pol ure čez polnoči pride Šimen, poterka na okno pa godernja: Marjeta, pojdi mi odpret; zlo mraz je; ne morem dolgo zunaj stati. Marjeta pravi: Kjer si dozda bil, pa še zdaj pojdi; odpreti ti ne grém. — Marjeta odprí mi, če ne bom kajžo zažgal. — Le zažgi jo, boš pa potem zastonj stanovanje imel v kehi. — Marjeta, če mi ne odpreš, se bom obesil, več nisem v stanu tolike zime preterpeti. — Le obesi se le; saj družega nisi vreden. — Marjeta, ali mi res nočeš odpreti? Če mi ne odpreš, povem ti, da se zdaj nazadnje vidiva in slišiva. — Bog daj, da bi res bilo! — Mož gré, več ne kliče, Marjeta pa se zložno v gorki postelji oberne in zaspi. Nekaj čez pol ure pride nekdo terkat na Marjetno okno; prišel je sosed Marjeto klicat rekoč: Marjeta vstani, vstani, hitro napravi se; tvoj mož se je obesil. Marjeta hitro skoči s postelje, se obleče, prižge luč in gré s sosedom iskat obešenega moža. Sosed pravi: ne delec od tod; le hitro stopajva. Ko sosed, ki je bil s Šimnom zastopljen, Marjeto zadosti dalječ odpelje, verže ljuč v graben in zbeži. Noč je bila zlo tamna; grozno težko je Marjeta pritavala do doma; pa ko pride do kajže, je bila zaklenjena. Mož se je bil za planke skril, in ko vidi, da je sosed Marjeto odpeljal, skoči hitro v kajžo in za seboj zaklene. Marjeta terka, kliče, Šimen ji pa neče odpreti in ji reče: Česar ne želiš sebi, ne stori drugemu; dozda sem jez prezebal, zdaj pa ti prezebaj!

* Neki grajšak ni hotel v službo vzeti za svojega strežeta nikogar, kdor ni znal dobro žvižgati. Prijatelj vpraša grajšaka, zakaj to? Grajšak odgovori: Čudno se mi zdi, da tega ne uganeš. Vidiš prijatelj, ta reč je taka. Jez sem star, vince rad pijem, točiti ga pa sam ne morem. To mora strežaj namesto mene storiti; al žvižgati mora prav glasno celi čas, ko toči, zato da vem, da — takrat ne pije.

* Neki oče je lepo učil svojega sinka rekoč: Jožek, le priden bodi, rad ubogaj in rad moli. Vsaki dan moraš iti v cerkev, potem boš zmiraj vesel tukaj in tamkaj. — Fantin poslušaj, potem pa mu reče: Oče! Vi greste gotovo vsaki dan v cerkev, ker vsaki večer tako veseli domú pridete.

Vprašanje.

Kaj so bili „rotmani“?

V ljubljanski cesarski knjižnici se nahaja dve pôli obsegajoč slovensk natis pod imenom: „Besieda na rotmane“; nikjer pa se ne vidi, kje je bila ta „besieda“ natisnjena in kdaj.

Izperva smo mislili, da beseda rotman utegne biti po nemški „Rathsmann“ popačena, in da „rotmani“ so bili to, kar so naši sedanji prisežni možje (Gemeinde-Ausschuss). Al prebiraje lastnosti, ki jih je mogel rotman po tej „besiedi“ imeti, in dolžnosti njegove, smo čedalje bolj dvomili, da so utegnili kaj takega biti.

Naj povemo, kakošne je imel lastnosti, kakor so v „besiedi“ zapisane: Pervo. Da posluša ino boga, kar vkašhejo predpostavljani. Drugo. Da je triesen ino prav pridnega sadershanja. Tretjo. Da je na vse kraje saftopen, kar ga sadene. Šteto. Da foverashi vfo prasno ino babjo vero. Peto. Da je svieft v flushbi, da je ojftr pravizhnosti, in da se ne prenágli v fvojeh opravilah. Ino fhefto. Da, koliker je mogozhe, sna brati, pifati in da je vuzhen na rajtinshe. — Posebne dovshno ti Rotmanove so te: I. Da vfej nevarnosti vbrani. II. Da gleda, kar je ljudém na sdravje. III. Da lenuham ino potepuham ftrah diela. IV. Da je v shovnirfkih rezheh gosfopki na pomozh. V. Da perporozhi, kar je ludem per hifhuvanju na dobro. VI. Da vkase previfhne daja na snanje. — Po tem so vse opravila na drobno popisane, po kterih se sém ter tje dá misliti, da

je rotman bil prisežen mož ali celó župan, sém ter tje pa so opravila prav beričeve.

Kdor nam more to zastavico uganiti, naj nam pové. Prosimo.

Dopisi.

Iz Zagreba 8. dec. K. Ž. Naša deputacija se je povratila te dni iz Dunaja v Zagreb. Kaj živo je bilo tû, ko se je doznalo, da je kralj vse dovolil, česar so ga poslanci naši prosili. To je bilo še včeraj; danes pa ljudje že dolge obraze delajo. Res je, naš kralj je vse predloge dovolil; al namesto začasne dvorske kancelarije je pa še več, namreč samosvojno in stanovitno dekretiral. Okoli tega se sedaj vse suče. Začasna dvorska kancelarija bi bila samo tako dolgo na Dunaji svoje opravila opravljala, dokler bi se ne bila magjarsko-horvatska zaveza v resnici in na podlagi vzajemnega dogovora napravila; potem bi v dvorski kancelarii za Ogersko bil samo en odsek za Horvatsko, Slavonijo in Dalmacijo pod enim istim kancelarom. Tako vsaj jaz to stvar zastopim. Sedaj pa, ko je določena samosvojna kancelarija in ne začasen ampak definitiven kancelar, je po tem mnogo drugač. Dal Bog, da bi se vse na srečo naroda razplelo! — Odkar smo se v narodnem kazališču odkrižali nemških iger, imamo sedaj vsak teden po troje horvatskih predstav. Naše mlado národno društvo kaj krepko napreduje.

Sv. Juri na južni železnici 18. nov. Ko sem te dni iz našega majhnega terga obiskal bližnjo goro Rifnik, ki mu priimek daje, mi je Vila prerokinja iz starih gradskih podertin tako-le govorila:

„Dobro došel, prijatelj dragi, list iz domačega loga! Vedi, kaj ti imam povedati: Pojdi in oznani mojim sinom in unukom, ki stanujejo ob štajarskih bregih slavne Slovenije in se kličejo domorodci po imenu, pa so tudi v resnici, ki dajejo bližnjemu dobre svete, in mu segajo pod roke; treba bi vam bilo bolj ko stareu palice domače obéne hranilnice, če hočete obertnijo na noge spraviti, in še večemu razkomadanju posestev v okom priti, — tudi tatov vas takrat ne bode toliko strah, in zamera in zavist med sosedi bo nehala! In ravno zdaj, ko so se narodi po vsi Evropi izbudili, naj si končemar Slovenci v naših krajih ustanovijo národno hranilnico v občni blagor Avstrii in v posebni prid slovenskemu kmetijstvu, in naredila naj bi se v Marburgi, v Celji ali na Ptuj; čez kaj časa bi se tudi bližnjim Slovanom, ki so pod ogersko krono, močno ustreglo. Združena moč veljá! Z milim Bogom vse se može, kad se serca bratski slože. — Spomnite se, kako se je graška hranilnica pred 35 leti le z 3314 goldinarji in 44 krajc. začela, in kaj dan današnji že premore! Iz malega zraste veliko! Ne bilo bi to nam dobro djalo? Ali še bo dalje lačna vrana sito kermila? Ste le v stanu sv. Cirilu in Metudu krasnejši spominek postaviti, kakor če svojemu narodu bistveno pomorete, in si še zraven svoje zagotovite?“

Oh! stara majka rifniškega grada, kaj si neki mislite, da meni tako naročilo dajete? Ako jaz tudi stotnjak na oltar domovine položim, se ne bo nihče zmenil.

„Molči!“ — zagromí vsa zavzeta starka — kar je pravo, to je i Bogu drago, izišlo na svetlo čez kogar rado. — Zdravstvoj in spolni nalogo ostarele slovenke, — ne ti, ampak jez sem, ki to od mojih sinovcev zahtevam; da vam pa dobro želim, tega mi je Bog priča v svetih nebesih!“

Slekovec.

Iz Lokve pri Terstu 1. dec. Ker je gosp. dopisnik iz Postojne letos enkrat o nekterih potrebah postojnske jame omenil, naj tudi jez zinem o naši jami „Vilenca“ po domače imenovani. — Naša jama, kakih 20 minut od vasi, je bila tudi 9. septembra z lojenimi svečami osvetljena, ko jo je blizo 600 oseb obiskalo, ki so jo zavoljo lepih kap-